

Nr 25

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1938:274) om rätt till jakt m. m. jämte motioner i ämnet.

Genom en den 6 februari 1970 dagtecknad proposition, nr 32, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1938:274) om rätt till jakt,
- 2) lag om ändring i lagen (1950:596) om rätt till fiske.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås sådana ändringar av förverkandereglerna i jaktlagen och fiskerättslagen att de bringas i överensstämmelse med motsvarande regler i brottsbalken.

Lagförslagen

De vid propositionen fogade lagförslagen har följande lydelse.

Förslag

till

1) Lag

om ändring i lagen (1938:274) om rätt till jakt

Härigenom förordnas, att 21, 22, 30, 31, 34 och 36 §§ lagen (1938:274) om rätt till jakt skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

21 §.

Lös hund må ej medtagas eller in-släppas i annans hägnade jaktpark eller djurgård; sker det, *vare hunden förverkad.*

Lös hund må ej medtagas eller in-släppas i annans hägnade jaktpark eller djurgård; sker det, *får jakträtts-innehavaren taga och behålla hunden.*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

22 §.¹

Löper hund lös i mark där villebråd finnes, äger jakträttsinnehavaren eller hans folk rätt att upptaga hunden. Det åligger den som sålunda upptagit hund att därom ofördröjligen underrätta hundens ägare eller innehavare eller, om denne är okänd eller icke kan träffas, polismyndigheten i orten. Den som vill återfå upptagen hund skall lösa den med femtio kronor, om hunden upptagits under tiden den 1 mars—den 20 augusti, och med tjugofem kronor i annat fall samt utgiva ersättning för hundens föda och övriga kostnader. Har ej ägaren eller innehavaren löst hunden inom en vecka efter det han underrättades om upptagandet eller inom två veckor efter det polismyndigheten underrättades, är hunden förverkad. Vill jakträttsinnehavaren hellre taga lösen, är hundens ägare eller innehavare skyldig att utgiva sådan enligt förut angivna grunder, om talan därom väckes inom en månad från det hunden varit att anse såsom förverkad.

Jagar eller ————— å villebrådsbeståndet.

Låter hund ————— nyss sagts.

30 §.¹

Finnes någon hava begått gärning varom sägs i 28 eller 29 §, vare villebråd som han olovligt dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit eller, därest det icke kan tillrättaskaffas eller det undergått förskämning, dess värde förverkat.

Löper hund lös i mark där villebråd finnes, äger jakträttsinnehavaren eller hans folk rätt att upptaga hunden. Det åligger den som sålunda upptagit hund att därom ofördröjligen underrätta hundens ägare eller innehavare eller, om denne är okänd eller icke kan träffas, polismyndigheten i orten. Den som vill återfå upptagen hund skall lösa den med femtio kronor, om hunden upptagits under tiden den 1 mars—den 20 augusti, och med tjugofem kronor i annat fall samt utgiva ersättning för hundens föda och övriga kostnader. Har ej ägaren eller innehavaren löst hunden inom en vecka efter det han underrättades om upptagandet eller inom två veckor efter det polismyndigheten underrättades, får jakträttsinnehavaren behålla hunden. Väcker han inom en månad efter utgången av nu angiven tid talan om att i stället erhålla lösen, är hundens ägare eller innehavare skyldig att utgiva sådan enligt förut angivna grunder.

Begår någon brott som avses i 28 eller 29 § skall villebråd som han olovligt dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit, i den mån sådant byte ej fräntagits honom enligt 31 § första stycket, förklaras förverkat, om det ej är uppenbart obilligt.

I stället för villebrådet eller fallviltet kan dess värde förklaras förverkat.

Var det ————— jaktberättigade personer.

Med förverkat ————— 2 mom.

¹ Senaste lydelse 1967: 616.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Vapen, ammunition, annat jaktredskap och hund som använts eller medförts som hjälpmedel vid brott som avses i 28 § eller 29 § 1 mom. få förklaras förverkade, om det är påkallat till förebyggande av brott eller eljest särskilda skäl föreligga.

I stället för hjälpmedlet kan dess värde förklaras förverkat.

31 §.¹

1 mom. Anträffas å bar gärning någon som olovligt jagar å annans jaktområde, må jakträttsinnehavaren eller den som äger, innehar eller vårdar marken så ock deras folk av den jagande taga förverkat jaktbyte ävensom, till vedermåle och pant, skjutvapen, annan jaktredskap och hundar. Vad sålunda tagits till vedermåle och pant må behållas, till dess den jagande bjuder rätt för sig.

Å område där jakträtt tillkommer kronan liksom å de till lapparnas uteslutande begagnande anvisade områdena tillkomme *enahanda* rätt polisman och med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning ävensom personal vid domänverket och vid tullverkets kust- eller gränsbevakning samt lappfogde och tillsynsman vid lappväsendet.

Har den som genom lagakraftvunnen dom funnits skyldig till olovlig jakt på annans jaktområde inom två år därefter ånyo gjort sig skyldig till sådan förseelse, vare skjutvapen, annan jaktredskap och hundar förbrutna; och skall därmed förfaras på sätt föreskrives i 36 §.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med jakt, som enligt 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig, eller med sådant tillvaratagande eller tillägnande, för vilket han enligt 29 § 1 mom.

Anträffas å bar gärning någon som olovligt jagar å annans jaktområde, må jakträttsinnehavaren eller den som äger, innehar eller vårdar marken så ock deras folk i fall som avses i 30 § tredje stycket frångå den jagande jaktbytet och eljest taga detta i beslag ävensom beslagtaga vapen, ammunition, annat jaktredskap och hund.

Å område där jakträtt tillkommer kronan liksom å de till lapparnas uteslutande begagnande anvisade områdena tillkomme rätt att taga jaktbyte och annan i första stycket avsedd egendom i beslag polisman och med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning ävensom personal vid domänverket och vid tullverkets kust- eller gränsbevakning samt lappfogde och tillsynsman vid lappväsendet.

Vad i första och andra styckena är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med jakt, som enligt 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig, eller med sådant tillvaratagande eller tillägnande, för vilket han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om djur som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan, de i andra stycket här ovan omförmälda perso-

¹ Senaste lydelse 1964: 194.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om djur som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan, de i andra stycket här ovan omförmälda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

2 mom. Sätter i fall varom sägs i 1 mom. den brottslige sig med våld eller hot om våld till motvärn mot jakträttsinnehavaren, den som äger, innehar eller vårdar marken eller deras folk eller mot i andra stycket av samma moment omförmäld befattningshavare, då någon av dem vill hindra honom från gärningen eller av honom taga vad han åtkommit eller ock frångått honom det som må kvarhållas till vedermäle och pant, vare lag som i 8 kap. 8 § brottsbalken sägs.

nerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

Har egendom tagits i beslag, skall anmälan därom göras till vederbörande polis- eller åklagarmyndighet. Den som erhållit sådan anmälan har att förfara som om han själv gjort beslaget.

34 §.¹

Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å förbrytelser om vilka förmäles i 31 § 2 mom. samt 33 § fjärde stycket denna lag.

Sker intrång — — — — — detta verk.

I övrigt — — — — — allmän synpunkt.

Såsom målsägande — — — — — jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter — — — — — bestämmelse gällande.

Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å brott varom förmäles i 33 § fjärde stycket denna lag.

36 §.

1 mom. Av böter som ådömas enligt denna lag ävensom av behållna försäljningssumman av förverkat villebråd eller fallvilt, varom sägs i 30 § tredje stycket, eller av belopp som jämlikt första stycket i sagda paragraf utgives i stället för dylik egendom tillfalle hälften jaktvårdsfonden och återstoden kronan.

Efter enahanda grund skall fördelas vad som må finnas i behåll av för-

1 mom. Av böter som ådömas enligt denna lag ävensom av behållna försäljningssumman av förverkat villebråd eller fallvilt, varom sägs i 30 § fjärde stycket, och av hjälpmedel, varom sägs i 30 § femte stycket, eller av belopp som må ha förklarats förverkat i stället för dylik egendom tillfalle hälften jaktvårdsfonden och återstoden kronan.

¹ Senaste lydelse 1967: 616.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

säljningssumman för egendom som jämlikt bestämmelserna i 31 § 1 mom. tredje stycket är förbruten, sedan panthavare njutit tillgodo sin panträtt enligt samma paragraf.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän lag.

2 mom. Där i — — — — — lämpligt sätt.

Annan förverkad eller förbruten egendom som avses i denna paragraf skall försäljas å offentlig auktion; dock att, där förbrutet redskap utgöres av skjutvapen eller är sådant som icke må användas till jakt eller fångst, med detsamma skall förfaras på sätt Konungen bestämmer.

Annan förverkad egendom som avses i denna paragraf skall försäljas å offentlig auktion; dock att, där förverkat redskap utgöres av skjutvapen eller är sådant som icke må användas till jakt eller fångst, med detsamma skall förfaras på sätt Konungen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1970.

Bestämmelserna i 30 § femte stycket gäller ej i fråga om brott som begåtts före ikraftträdandet. I sådant fall gäller fortfarande 31 § 1 mom. tredje stycket samt 36 § 1 mom. andra stycket och 2 mom. andra stycket i deras äldre lydelse.

Förslag

till

2) Lag

om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom förordnas, att 36—38 §§ lagen (1950: 596) om rätt till fiske skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

36 §.

Finnes någon hava bedrivit olovligt fiske, skall det fångade eller, där det undergått förskämning eller ej är i behåll, dess värde förklaras förverkat.

Fiskeredskap som använts vid fisket skall ock förklaras helt eller delvis förverkat, såvitt ägaren eller någon som var i hans ställe uppsåtligen

Fångst som någon har erhållit genom brott enligt denna lag och som ej enligt 37 § tredje stycket behållits av fiskerättshavaren skall förklaras förverkad, om det ej är uppenbart obilligt.

Fiskeredskap som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkat, om det

(Nuvarande lydelse)

förövat gärningen eller medverkat därtill och det ej är uppenbart obilligt; finnes redskapet ej i behåll, skall i stället dess värde förklaras förverkat.

Vad nu sagts gäller dock ej mot den som i god tro förvärvat fångsten eller redskapet eller särskild rätt därtill.

(Föreslagen lydelse)

är påkallat till förebyggande av brott eller eljest särskilda skäl föreligga.

I stället för fångsten eller redskapet kan dess värde förklaras förverkat.

37 §.¹

Ertappas någon å bar gärning, då han *bedriver olovligt fiske*, eller anträffas redskap för sådant fiske utsatt i vattnet, må fisketillsynsman som förordnats av länsstyrelsen eller fiskeristyrelsen, befälhavare å statens fartyg, vilket blivit utsänt för att övervaka ordningen å fiskeplats, samt befattningshavare vid tullverkets kustbevakning beslagtagna fångsten och redskapet ävensom båt eller annat, som kan antagas äga betydelse för utredning om brottet. Enahanda befogenhet tillkommer, där fisket kränker enskild fiskerätt, vederbörande rättsägare eller hans folk.

Har egendom tagits i beslag enligt första stycket, skall anmälan därom göras till vederbörande polis- eller åklagarmyndighet *eller till närmaste polisman*. Den som erhållit sådan anmälan har att förfara som om han själv gjort beslaget.

Fångst, som — — — av fiskerättshavaren.

Ertappas någon å bar gärning, då han *bryter mot denna lag*, eller anträffas redskap, som *använts vid sådant brott*, utsatt i vattnet, må fisketillsynsman som förordnats av länsstyrelsen eller fiskeristyrelsen, befälhavare å statens fartyg, vilket blivit utsänt för att övervaka ordningen å fiskeplats, samt befattningshavare vid tullverkets kustbevakning beslagtagna fångsten och redskapet ävensom båt eller annat, som kan antagas äga betydelse för utredning om brottet. Enahanda befogenhet tillkommer, där fisket kränker enskild fiskerätt, vederbörande rättsägare eller hans folk.

Har egendom tagits i beslag enligt första stycket, skall anmälan därom göras till vederbörande polis- eller åklagarmyndighet. Den som erhållit sådan anmälan har att förfara som om han själv gjort beslaget.

38 §.¹

Förverkad fångst eller dess värde tillfaller, om fisket utan intrång i enskild fiskerätt skett i allmänt vatten eller i fiskådra eller om fångsten tillika är förverkad på annan grund än i denna lag är stadgad, kronan och eljest den som har den enskilda fiskerätten.

Innefattar brott enligt denna lag intrång i enskild fiskerätt, tillfaller förverkad fångst eller dess värde den som innehar rättigheten, om fångsten ej tillika är förverkad på annan grund än i denna lag är stadgad.

Vite får ej förvandlas.

¹ Senaste lydelse 1955: 42.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Förverkat redskap eller dess värde
tillfaller kronan.

Vite må ej förvandlas till frihets-
straff.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1970.

Förverkande av egendom på grund av brott enligt lagen (1950:596) om rätt till fiske får ej ske hos den som efter brottet men före de nya bestämmelsernas ikraftträdande i god tro har mottagit egendomen i gåva. 36 § andra stycket i dess äldre lydelse gäller fortfarande, när fråga är om brott som begåtts före de nya bestämmelsernas ikraftträdande.

Motionsyrkanden

Utskottet har i samband med propositionen behandlat följande i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

A. de likalydande motionerna I: 1002 av herr *Karlsson, Helge, m. fl.* och II: 1160 av herr *Hedin m. fl.*, i vilka motioner hemställes

”att riksdagen vid behandling av prop. nr 32 måtte besluta att § 30 skall erhålla en sådan lydelse att utöver vapen, ammunition, annat jaktredskap och hund jämväl transportmedel som direkt använts som hjälpmedel vid brott mot jaktlagen får förklaras förverkat”; samt

B. motionen II: 1161 av herr *Lundberg*, vari hemställes
dels att riksdagen måtte besluta

att avslå Kungl. Maj:ts proposition 32 med förslag till lag om ändring i lagen om rätt till jakt m. m. och att förverkandereglerna i jaktlagen och fiskerättslagen bringas i överensstämmelse med motsvarande regler i brottsbalken;

att straffbestämmelserna skall utgå i de nämnda lagarna eller betraktas som vilande eller icke tillämpas till dess att kronans vatten och markområden blir fastställda och omfattningen av de rättigheter, som sedan urminnes tid disponerats av allmänheten i fråga om jakt och fiske, helt blir klarlagda;

att hos Kungl. Maj:t hemställa om en undersökning av huruvida de nuvarande lagbestämmelserna i fråga om jakt, fiske och gräns mot vatten m. m. vid sin tillkomst stod i överensstämmelse med grundlagen och kan äga rättsverkan;

att de eventuella straffregler som erfordras till skydd för fiske-, jakt- och naturvård måtte utarbetas av naturvårdsverket och föreläggas riksdagen för prövning och beslut,

dels att utskottet i övrigt måtte vidtaga de ändringar som erfordras för att tillmötesgå de ovan framförda yrkandena.

Beträffande innehållet i motionerna hänvisar utskottet till de tryckta motionerna II: 1160 resp. II: 1161.

Inledning

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anför i propositionen inledningsvis följande.

Genom ändringar år 1968 i brottsbalken moderniserades dess regler om förverkande av egendom på grund av brott. Flera av reglerna fick giltighet även inom specialstraffrätten och i övrigt blev de normbildande för förverkandelagstiftningen (prop. 1968: 79, 1LU 33, rskr 229). Avsikten var att de specialstraffrättsliga förverkandereglerna skulle i efterhand ses över. Jag anhåller därför att nu få ta upp till behandling frågan om modernisering av förverkandereglerna i lagen (1938: 274) om rätt till jakt (jaktlagen) och lagen (1950: 596) om rätt till fiske (fiskerättslagen).

Gällande bestämmelser

Utskottet hänvisar till propositionen s. 8—10.

Departementschefen

När jaktlagen ändrades år 1967 blev förverkandebestämmelserna föremål endast för redaktionella jämkningar. Departementschefen uttalade emellertid att han avsåg att återkomma till Kungl. Maj:t i dessa frågor i ett senare sammanhang, eftersom en översyn övervägdes inom justitiedepartementet av brottsbalkens regler om förverkande i syfte bl. a. att göra dessa bestämmelser lämpligare som förebild för specialstraffrätten (prop. 1967: 136, 3LU 52, rskr 331). Nämda översyn resulterade i 1968 års ändringar i förverkandereglerna i 36 kap. brottsbalken. Flera av dessa regler är nu direkt tillämpliga inom specialstraffrätten. Härigenom har vissa förverkanderegler i jaktlagen blivit överflödiga och de bör därför upphävas. Samma är förhållandet i fråga om fiskerättslagen. I övrigt bör, i enlighet med vad föredragande departementschefen anförde i prop. 1968: 79, jakt- och fiskerättslagarnas förverkanderegler utformas efter förebild av de allmänstraffrättsliga reglerna. Vidare bör obligatoriskt förverkande inte längre förekomma utan domstolen skall kunna underlåta förverkande av billighetshänsyn. Värdeförverkande görs alternativt och inte subsidiärt i förhållande till sakförverkande. Frågan om vem förverkande bör kunna riktas mot bör regleras på samma sätt som i brottsbalken (36 kap. 4 § första och andra styckena). Det finns därför ej anledning att ge särskilda föreskrifter härom varken i jakt- eller fiskerättslagen.

Jaktlagen

Enligt 21 § och 22 § första stycket, som innehåller bestämmelser om villebråds fredande mot hund, är hund förverkad under vissa omständigheter. Eftersom innebörden av dessa bestämmelser är att hunden utan något formellt beslut om förverkande skall tillfalla jakträttsinnehavaren bör detta komma till klarare uttryck i lagtexten.

I överensstämmelse med vad jag anfört i det föregående bör reglerna vidare i övrigt ändras sålunda.

I 30 § införs som förutsättning för förverkande av villebråd och fallvilt, att det inte är uppenbart obilligt. Förverkande blir således enligt förslaget fakultativt. Vidare föreslås att värdeförverkande får ske alternativt i stället för subsidiärt i förhållande till förverkande av villebråd eller fallvilt.

Enligt 31 § 1 mom. tredje stycket är jaktredskap och hundar förverkade hos den som genom lagakraftvunnen dom funnits skyldig till olovlig jakt på annans jaktområde och inom två år därefter på nytt gjort sig skyldig till sådan förseelse. Denna bestämmelse torde sällan kunna tillämpas, eftersom domar i dessa mål inte registreras centralt. En sådan ordning är inte tillfredsställande. Bättre torde då vara att såsom i 36 § fiskerättslagen ha en regel om förverkande av hjälpmedel redan vid förstagångsbrott. Som förutsättning bör gälla att förverkande är påkallat till förebyggande av brott eller eljest att särskilda skäl föreligger. Vidare bör möjlighet finnas att i stället för hjälpmedlet förverka dess värde. Bestämmelserna bör få sin plats som nya stycken i 30 §.

Jag vill i sammanhanget också något beröra frågan om förverkande av transportmedel. 1949 års jaktutredning föreslog i sitt år 1966 avgivna betänkande att förverkande av transportmedel skulle få ske i fall av brott mot jaktstadgan (jfr. SOU 1966:46 s. 239). Förslaget bemöttes genomgående välvilligt av remissinstanserna men ledde inte till någon författningsåtgärd vid 1967 års revision av jaktlagen. Däremot skärptes straffet för olovlig jakt, då brottet är att anse som grovt, till fängelse i högst ett år. Den omständigheten att jakten skett med otillåten hjälp av motorfordon eller annat motordrivet forskaffningsmedel är enligt 28 § tredje stycket en omständighet som skall särskilt beaktas vid bedömande huruvida brottet är grovt. Straffskalan har härigenom enligt min mening utformats så att man kan få en lämplig påföljd. En viss återhållsamhet bör därför iaktas i fråga om förverkande i förmögenhetsreducerande och bestraffande syfte. Jag vill därför inte nu föreslå förverkande av transportmedel vid olovlig jakt.

Den s. k. fråntagningsrätten i 31 § 1 mom. första stycket för jakträttsinnehavare m. fl. bör efter förebild av 37 § fiskerättslagen utformas som en befogenhet att ta egendom i beslag. 31 § innehåller en bestämmelse om att jaktredskap och hundar får tas till vedermåle och pant och behållas tills

den jagande bjuder rätt för sig. Enligt 34 § tredje stycket kan bl. a. olovlig jakt åtalas av allmän åklagare, om målsäganden angett brottet till åtal. Målsägandens rätt att åtala sådant brott är enligt 20 kap. 8 § rättegångsbalken därigenom begränsad till sådana fall när åklagaren beslutat att åtal inte skall äga rum. På grund härav och på grund av reglerna i rättegångsbalken om utredning i mål som lyder under allmänt åtal och målsägandens möjlighet att få kvarstad eller skingringsförbud kan den ifrågavarande bestämmelsen i 31 § inte längre anses ha någon praktisk betydelse och bör därför upphävas.

I likhet med vad som gäller enligt 37 § andra stycket fiskerättslagen bör reglerna i 31 § om rätt att ta egendom i beslag kompletteras med en bestämmelse om skyldighet att göra anmälan om beslaget till vederbörande polis- eller åklagarmyndighet samt om skyldighet för den som mottagit sådan anmälan att förfara som om han själv gjort beslaget.

Enligt 31 § 2 mom. skall den, som vid olovlig jakt sätter sig till motvärn mot jakträttsinnehavaren eller annan i momentet angiven person när denne vill hindra jägaren från gärningen eller ta från honom vad han kommit åt, straffas enligt 8 kap. 8 § brottsbalken, d. v. s. för egenmäktigt förfarande. Enligt gärningsbeskrivningen omfattar detta brott bl. a. att någon med våld eller hot om våld hindrar annan i utövning av rätt att kvarhålla eller taga något. I Beckmans m. fl. kommentar till brottsbalken, band I, 2 uppl. s. 308 betonas bl. a. att den rätt till självtäkt, som det här är fråga om, är en rätt att kvarhålla eller taga något. Självtäkt är alltså inte detsamma som att hindra någon från att begå brott. I kommentaren anförs vidare.

Bestämmelsen i 31 § 2 mom. jaktlagen, vari genom hänvisning till förevarande lagrum straffbelägges motvärn mot jakträttsinnehavare som söker hindra olovlig jakt, utsträcker det straffbara området utöver vad i lagrummet självt straffbelägges. Då någon motsvarande bestämmelse icke finns i lagen om rätt till fiske, är det tveksamt, om det straffbara området vid fiske är lika vidsträckt.

Jag vill med anledning härav erinra om att denna fråga behandlades vid tillkomsten av 1950 års fiskerättslag. Departementschefen anförde då att en hänvisning i fiskerättslagen till straffbestämmelsen om egenmäktigt förfarande måste anses överflödigt (prop. 1950: 60 s. 133). Lagrådet och riksdagen lämnade detta uttalande utan erinran. Jaktlagens bestämmelse måste med hänsyn till vad sålunda förekommit också anses överflödigt och den bör för enhetlighetens skull upphävas. Hänvisningen i 34 § till detta moment bör då också utgå.

I 36 § bör göras vissa ändringar som följd av vad jag tidigare föreslagit. Dessutom bör bestämmelserna i denna paragraf om förvandling av böter utgå, eftersom denna fråga som förut nämnts regleras i allmän lag.

Fiskerättslagen

36 § första stycket reglerar förverkande av fångst eller dess värde i fall av olovligt fiske. Andra stycket innehåller bestämmelser om förverkande av fiskeredskap eller dess värde. 37 § innehåller regler om rätt att ta i beslag fångst m. m. I enlighet med vad jag anfört i det föregående bör förverkandereglererna ändras sålunda. I 36 § bör föreskrivas att fångst skall förklaras förverkad, om det inte är uppenbart obilligt, och att fiskeredskap som använts som hjälpmedel får förklaras förverkat, om det är påkallat till förebyggande av brott eller annars särskilda skäl föreligger. Såsom gällde före lagändringen år 1969 kan förverkande då också ske när någon fiskat i strid med vad som gäller om fiskådra (prop. 1969: 42, 3LU 32, rskr 196). I stället för förverkande av fångst eller redskap bör dess värde kunna förklaras förverkat. Bestämmelsen i 37 § andra stycket om anmälan av beslag bör ändras till att avse anmälan till polis- eller åklagarmyndighet. Tredje stycket i samma paragraf, vilket ger rätt för fiskerättshavare att utan anmälan behålla beslagtagna fångst, bör upphävas, eftersom förverkande föreslås bli fakultativt. Regeln torde dessutom inte ha haft större värde för fiskerättshavaren och anmälan kan ske formlöst per telefon eller på annat sätt.

Övergångsbestämmelser

Lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1970.

De nya bestämmelserna är i vissa fall strängare än de nu gällande.

Jaktlagen. Enligt 31 § 1 mom. tredje stycket förverkas skjutvapen, annat jaktredskap och hundar endast vid återfallsbrott. Lagförslaget innebär en skärpning genom att återfall inte längre blir förutsättning för förverkande. Vidare skall ammunition kunna tas i beslag och förverkas. Vid förverkande på grund av brott som har begåtts före de nya bestämmelsernas ikraftträdande bör 31 § 1 mom. tredje stycket i sin äldre lydelse tillämpas. Vidare bör 36 § 1 mom. andra stycket och 2 mom. andra stycket i deras äldre lydelse tillämpas i fråga om sådant brott. En uttrycklig föreskrift härom bör meddelas.

Fiskerättslagen. Enligt 36 § tredje stycket kan förverkande av egendom på grund av olovligt fiske inte ske hos den som efter brottet i god tro förvärvat egendomen genom bl. a. gåva. På denna punkt innebär de nya bestämmelserna en skärpning genom att förverkande enligt 36 § i dess nya lydelse kan ske också hos godtroende gåvotagare på grund av bestämmelsen i 36 kap. 4 § brottsbalken. Hos sådan person bör förverkande inte ske när egendomen har mottagits av denne efter brottet men före den nya lagens ikraftträdande. När fråga är om förverkande av fiskeredskap som använts

vid olovligt fiske innebär de nya bestämmelserna även den skärpningen att förverkande kan ske också om brottet inte förövats uppsåtligen. Har brottet begåtts före lagens ikraftträdande, bör 36 § andra stycket i sin äldre lydelse tillämpas. Uttrycklig föreskrift i nu berörda avseenden bör meddelas.

I övrigt torde de nya bestämmelserna kunna tillämpas genast utan särskild övergångsbestämmelse.

Lagrådsbehandlingen

Lagrådet yttrade följande beträffande *förslaget till lag om ändring i lagen om rätt till jakt*.

21 och 22 §§

De föreslagna bestämmelserna i 21 och 22 §§, att hund tillfaller jakträttsinnehavaren, föranleder att ovisshet kan komma att råda i fråga om ansvarigheten för hund i fall då jakträttsinnehavaren icke vill ha hunden ävensom under tid då hundägarens rättighet eller skyldighet att enligt 22 § lösa hunden ännu består. Med hänsyn härtill torde slutorden i 21 § böra ändras till "får jakträttsinnehavaren taga och behålla hunden" samt i 22 § första stycket "tillfaller hunden jakträttsinnehavaren" utbytas mot "får jakträttsinnehavaren behålla hunden". Härav föranledes att sista meningen i 22 § första stycket bör jämkas.

30 och 31 §§

Verbet "erhållit" i 30 § första stycket kan ej anses vara lämpligt för alla fall. Exempelvis passar det mindre väl i fråga om villebråd som den jagande förhindras att tillägna sig och överhuvud beträffande fallvilt. Det synes vara att föredraga att nuvarande beskrivning bibehålles.

Det nya femte stycket i 30 § torde böra omfatta icke blott hjälpmedel som använts utan även sådant som medförts vid jakten, således exempelvis all ammunition som den jagande har med sig.

Enligt 31 § 1 mom. första stycket i gällande lydelse äger jakträttsinnehavaren eller annan i hans ställe av den jagande taga förverkat jaktbyte. Med avseende å hjälpmedel som enligt samma stycke får fråntagas den jagande föreskrives, att det sker till vedermäle och pant samt att vad som tagits må behållas till dess den jagande bjuder rätt för sig. Liknande inskränkning gäller icke angående jaktbyte. Grunden för regeln i fråga om jaktbyte är uppenbarligen att dödat eller fångat djur anses i princip tillkomma jakträttsinnehavaren, och regelns innebörd är att han får behålla taget jaktbyte om ej annat följer av särskilda bestämmelser; se i detta hänseende 18 § och 30 § andra och tredje styckena jaktlagen i gällande lydelse samt 31 § jaktstadgan. Att regeln har denna innebörd bestyrkes av att bestämmelsen i 36 § 2 mom. första stycket om rätt för beslagare att i viss ordning försälja djur

som är underkastat förskämning icke är tillämplig i fall då det förverkade enligt 30 § andra stycket gällande lydelse skall tillkomma jakträttsinnehavaren.

Rätten för jakträttsinnehavare att under de i 31 § angivna omständigheterna fråntaga den jagande jaktbyte överensstämmer med den rätt till självtäkt som föreligger enligt tredje punkten i övergångsbestämmelserna till lagen (1942: 378) om ändring i vissa delar av strafflagen, vilken punkt enligt 14 § promulgationslagen till brottsbalken alltjämt äger tillämpning. Promulgationslagen till strafflagen innehöll i 16 § punkt 6 bestämmelse om rätt att återtaga stulet gods å färsk gärning. I lagen 1942 stadgas att i stället för nämnda bestämmelse skall gälla, att varje besittningsförhållande som någon utan rätt rubbat må å färsk gärning återställas av den vars besittning rubbats eller som är i hans ställe. Vad särskilt angår fallvilt bör därjämte erinras, att 18 § jaktlagen före ändring år 1967 innehöll stadgande att rätten till fallvilt, utom i vissa angivna fall, tillkom jakträttsinnehavaren. Då denna bestämmelse 1967 utslöts anförde departementschefen (se NJA II 1967 s. 540) att det inte behövde utsägas särskilt i lagtexten, att den med rätten till vilt följande rätten till fallvilt, utom i angivna undantagsfall, tillkomme jakträttsinnehavaren. Även om den allmänna regeln om rätt till självtäkt icke kan anses omedelbart gälla i fråga om levande djur i skog och mark, är det uppenbart att regeln hittills betraktats såsom analogivis tillämplig i fråga om dödat djur och fallvilt.

Förevarande lagförslag innebär att påträffat jaktbyte får beslagtagas av jakträttsinnehavaren och att om så sker anmälan därom skall göras till polis- eller åklagarmyndighet som har att förfara som om myndigheten själv gjort beslaget. Hur med beslagtagen egendom skall förfaras regleras i 27 kap. rättegångsbalken och beslaget består regelmässigt till dess enligt 30 § första stycket förevarande förslag jaktbytet förklaras förverkat. Ändring föreslås inte av den ovan berörda föreskriften i 36 § 2 mom. första stycket om rätt för beslagare att i viss ordning försälja i beslag taget djur som är underkastat förskämning.

Den föreslagna ordningen synes stå i strid mot den allmänna grundregeln om rätt till självtäkt vid besittningsrubbing. Det måste också för en jakträttsinnehavare, som påträffar olovligt skjutet villebråd, te sig onaturligt att han icke äger omedelbart för egen del förfoga över det skjutna. Såsom särskilt otillfredsställande och opraktisk framstår denna ordning i fall då det skjutna eller dess värde slutligen skall tillkomma jakträttsinnehavaren sedan förverkandeförklaring meddelats; bytet har då merendels blivit skämt och hans möjlighet att i stället utfå förverkat värde lär ofta vara mycket ringa.

Beträffande en motsvarande bestämmelse i fiskerättslagen 37 § tredje stycket om rätt för fiskerättshavare att utan anmälan behålla påträffad fångst har i remissprotokollet anförts, att bestämmelsen borde upphävas, eftersom förverkande enligt förslaget blir fakultativt, dvs. icke skall ske då

det är uppenbart obilligt. Att jakt- och fiskerättshavare får behålla utbyte av olovlig jakt och olovligt fiske torde dock knappast kunna anses obilligt mot den jagande eller fiskande. Därvid märkes att det allmänna stadgandet om förverkande i 36 kap. 1 § brottsbalken — som ligger till grund för de föreslagna ändringarna av förverkandereglererna i jakt- och fiskerättslagarna — icke omfattar utbyte av brott som motsvaras av skada för enskild; sådant utbyte förutsättes böra vara åtkomligt för den skadelidande oavsett någon obillighetsprövning. Vad i remissprotokollet i övrigt anförts om det ringa värdet för fiskerättshavare att få behålla fångst synes icke utgöra tillräcklig anledning att ändra de gällande stadgandena.

Av anförda skäl hemställer lagrådet, att jakträttsinnehavares nu gällande rättighet att taga förverkat jaktbyte bibehålles för de fall då det förverkade enligt 30 § tredje stycket i förslaget skall tillfalla honom. Beaktas denna hemställan torde 30 § första stycket böra begränsas så att förverkande icke sker då bytet fråntagits den jagande. Härjämte synes i 31 § andra stycket avsedd befogenhet för polisman m. fl. böra inskränkas att avse enbart rätt att taga jaktbyte och annan egendom i beslag.

I fråga om *förslaget till lag om ändring i lagen om rätt till fiske* hemställde lagrådet under hänvisning till vad som anförts i fråga om 31 § i förslaget beträffande jaktlagen och med hänsyn till önskvärdheten av likformighet, att 37 § tredje stycket i fiskerättslagen bibehålles och att i 36 § första stycket anges att bestämmelsen icke gäller i fråga om fångst som enligt 37 § tredje stycket behållits av fiskerättshavaren.

Departementschefen i anledning av lagrådets uttalande

Föredragande departementschefen anförde vid anmälan av lagrådets utlåtande bl. a. följande. Beträffande *jaktlagen* kan jag biträda de förslag till redaktionella jämkningar som lagrådet förordar i 21, 22 och 30 §§. Även lagrådets förslag i övrigt i fråga om jaktlagen anser jag mig kunna godtaga.

I fråga om *fiskerättslagen* biträder jag på grund av mitt ställningstagande till motsvarande bestämmelse i jaktlagen lagrådets hemställan att 37 § tredje stycket behålls. I konsekvens härmed bör också som lagrådet hemställt 36 § första stycket inte gälla fångst som enligt 37 § tredje stycket behållits av fiskerättshavaren.

Utöver de ändringar jag sålunda förordat bör ytterligare vissa redaktionella jämkningar vidtas.

Utskottet

Genom ändringar år 1968 i brottsbalken moderniserades dess regler om förverkande av egendom på grund av brott. Flera av reglerna fick giltighet även inom specialstraffrätten och i övrigt blev de normbildande för förverkandelagstiftningen. Avsikten var att de specialstraffrättsliga förverkandereglererna skulle ses över i efterhand. I förevarande proposition föreslås nu sådana ändringar av förverkandereglererna i jaktlagen och fiskerättslagen att de bringas i överensstämmelse med motsvarande regler i brottsbalken.

I motionen II: 1161 av herr Lundberg anföres att omfattande mark- och vattenområden, som tillhört kronan och sedan urminnes tid disponerats av allmänheten för jakt och fiske, i strid mot grundlagarna frånhänts kronan och övergått på bl. a. bolag och skogspatroner. Motionären ifrågasätter också om de civilrättsliga lagarna om jakt och fiske överensstämmer med vad som föreskrivs i grundlagarna. Enligt motionären har sannolikt både målsägande och tilltalad samma rätt till ifrågavarande rättigheter, varför han anser bestämmelserna om straff och förverkande i nämnda lagar orimliga. Med hänsyn bl. a. till det anförda hemställer motionären att riksdagen skall besluta att avslå propositionen, att straffbestämmelserna i jaktlagen och fiskerättslagen skall utgå, betraktas som vilande eller inte tillämpas till dess att kronans vatten- och markområden blir fastställda och omfattningen av de rättigheter som sedan urminnes tid disponerats av allmänheten i fråga om jakt och fiske blir helt klarlagda, att hos Kungl. Maj:t hemställa om undersökning av huruvida de nuvarande lagbestämmelserna i fråga om jakt, fiske och gräns mot vatten m. m. vid sin tillkomst stod i överensstämmelse med grundlagen och kan åga rättsverkan samt att de eventuella straffregler som erfordras till skydd för fiske, jakt och naturvård måtte utarbetas av naturvårdsverket och föreläggas riksdagen för prövning och beslut. Härjämte hemställes att utskottet i övrigt måtte vidta de ändringar som erfordras för att tillmötesgå de ovan framförda yrkandena.

Föreliggande lagförslag är, som framgår av vad ovan anförts, väsentligen av teknisk innebörd. Från denna synpunkt synes motionären intet ha att erinra mot förslagen. De grunder som motionären åberopar till stöd för yrkandet om avslag på propositionen är i stället av vittgående karaktär och ligger utanför propositionens ram. Avslagsyrkandet bör därför inte vinna bifall. Jämväl övriga yrkanden i motionen är enligt utskottets mening alltför vittsyftande för att behandlas i förevarande begränsade sammanhang.

På grund av vad sålunda anförts bör motionen II: 1161 avslås.

I propositionen föreslås att i nya stycken i 30 § lagen om rätt till jakt intas bestämmelser om att vapen, ammunition, annat jaktredskap och hund, som använts eller medförts som hjälpmedel vid gärning som bedöms som olovlig jakt, får förklaras förverkade, om det är påkallat till förebyggande av brott

eller eljest särskilda skäl föreligger. Vidare stadgas att i stället för hjälpmedlet kan dess värde förklaras förverkat.

I motionerna I: 1002 av herr Helge Karlsson m. fl. och II: 1160 av herr Hedin m. fl. yrkas att riksdagen skall besluta att utöver nämnda hjälpmedel jämväl transportmedel, som direkt använts som hjälpmedel vid brott mot jaktlagen, får förklaras förverkat. Till stöd för yrkandet anför motionärerna att det tyvärr blir allt vanligare att bilar och andra transportmedel, t. ex. scooters, används för olaga och olovlig jakt. När exempelvis älg och rådjur under natten betar på fält intill vägen kan de bländas av rörliga strålkastare och sedan bli ett lätt byte från bilfönstret. Även under dagsljus kan man ofta med hjälp av fordon komma nära olika viltslag som vant sig vid trafiken och inte anar någon fara, framhåller motionärerna och tillägger, att man med scooters också vid sidan av vägarna kan komma i håll för olika villebråd som ej misstänker fara eller som ej hinner undan i djup snö. Enligt motionärernas mening finns det mycket starka skäl för att den osympatiska och för viltstammen förödande jakten från motorfordon motverkas med så kraftfulla medel som möjligt. De anser att utöver annat straff risken för att fordonet förverkas bör kunna medföra en starkt återhållande effekt.

Som framgår av den föregående redogörelsen föreslog 1949 års jaktutredning i sitt år 1966 avgivna betänkande att förverkande av transportmedel skulle få ske i fall av brott mot jaktstadgan. Utskottet har haft tillgång till de remissyttrandena som avgavs i anledning av betänkandet. I yttrandena bemöttes förslaget välvilligt. Det ledde dock inte till någon författningsåtgärd vid 1967 års revision av jaktlagen. Däremot skärptes, som departementschefen framhåller, straffet för olovlig jakt då brottet är att anse som grovt till fängelse i högst ett år. Om jakten skett med otillåten hjälp av motorfordon eller annat motordrivet fortkaffningsmedel utgör detta enligt 28 § tredje stycket en omständighet som skall särskilt beaktas vid bedömande huruvida brottet är grovt. Enligt departementschefens uppfattning har straffskalan härigenom utformats så att man kan få en lämplig påföljd. Han anser att en viss återhållsamhet därför bör iakttas i fråga om förverkande i förmögenhetsreducerande och bestraffande syfte och vill på grund härav inte nu föreslå förverkande av transportmedel vid olovlig jakt. Den uppfattning som departementschefen sålunda gett uttryck åt överensstämmer med de riktlinjer som statsmakterna vid antagandet av 1968 års ändringar i brottsbalkens förverkanderegler ansåg böra vara vägledande vid översynen av de specialstraffrättsliga förverkandereglerna (se prop. 1968: 79 s. 58). Utskottet finner ej skäl intaga annan ståndpunkt i frågan. Utskottet delar dock motionärernas uppfattning att jakten från snöscooters och andra motorfordon utgör ett allvarligt hot mot jaktvärden. Sådan jakt bör motverkas med så effektiva medel som möjligt. Utskottet förutsätter att frågan följes med uppmärksamhet. Därest straffreglerna inte får tillräckligt avhållande effekt, torde det kunna ifrågasättas om inte bestämmelserna om förverkande bör kompletteras så

att transportmedel som direkt använts som hjälpmedel vid brott mot jaktlagen får förklaras förverkat.

På grund av vad sålunda anförts bör motionerna I: 1002 och II: 1160 inte vinna bifall.

Utskottet har vid sin behandling av propositionen i övrigt ej funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer

A. att riksdagen avslår motionen II: 1161, såvitt däri yrkats avslag på propositionen nr 32;

B. att riksdagen med avslag på motionerna I: 1002 och II: 1160 antager det genom propositionen framlagda förslaget till ändrad lydelse av 30 § lagen om rätt till jakt;

C. att riksdagen bifaller propositionen i övrigt; samt

D. att motionen II: 1161, i den mån den ej omfattas av vad utskottet hemställt under A, inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1970

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Göran Karlsson (s), Svante Kristiansson (s)*, Åkesson (fp), Knut Johansson (s)*, Ebbe Ohlsson (m), Nils-Eric Gustafsson (cp)*, Ernulf (fp) och Hansson (s);

från andra kammaren: herrar Grebäck (cp), Svenning (s), Ekström (s)*, fröken Anderson (s), herrar Franzén i Träkumla (cp), Åberg (fp), Olsson i Timrå (s) och Burenstam Linder (m)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

Vid B i utskottets hemställan

beträffande frågan om förverkande av transportmedel vid brott mot jaktlagen av herrar *Nils-Eric Gustafsson* (cp), *Ernulf* (fp), *Hansson* (s), *Åberg* (fp) och *Burenstam Linder* (m), vilka ansett

a) att det avsnitt av utlåtandet som börjar på s. 16 med orden "Som framgår av" och som slutar på s. 17 med orden "inte vinna bifall" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att jakten från snöscoolers och andra motorfordon utgör ett allvarligt hot mot viltstammen. Särskilt må framhållas att sådan jakt ofta föranleder svåra lidanden för viltet eftersom skadeskjutet vilt sällan eftersökes. Det är därför angeläget att jaktformen stävjas.

Som framgår av den föregående redogörelsen föreslog 1949 års jaktutredning i sitt år 1966 avgivna betänkande att förverkande av transportmedel skulle få ske i fall av brott mot jaktstadgan. Utskottet har haft tillgång till de remissyttranden som avgavs i anledning av betänkandet. I yttrandena bemöttes förslaget välvilligt. Det ledde dock inte till någon författningsåtgärd vid 1967 års revision av jaktlagen. Däremot skärptes straffet för olovlig jakt då brottet är att anse som grovt till fängelse i högst ett år. Om jakten skett med otillåten hjälp av motorfordon eller annat motordrivet fortskaffningsmedel utgör detta enligt 28 § tredje stycket en omständighet som skall särskilt beaktas vid bedömande huruvida brottet är grovt. Enligt utskottets uppfattning är den sålunda införda straffskärpningen inte tillfyllest för att effektivt motverka ifrågakommande jaktform. Förslaget att införa förverkande av motordrivna transportmedel såsom särskild rättsverkan vid svårare fall av olovlig jakt är därför enligt utskottets mening förtjänt att övervägas. Härvid må särskilt understrykas att de transportmedel varom är fråga inte enbart används för att transportera byte från en plats till en annan utan — vilket är det väsentliga — också används som ett jaktredskap med vars hjälp man utan större svårigheter kan komma inom håll för villebrådet. I sammanhanget må påpekas att fall kan tänkas där förverkande av motorfordon kan utgöra en så allvarlig reaktion att ett fängelsestraff kan undvikas. Å andra sidan kan förverkande av motorfordon i många fall vara en alltför sträng påföljd. Särskilt kan detta vara fallet, om den brottslige för sin yrkesverksamhet är beroende av fordonet. En närmare utredning erfordras därför av under vilka förutsättningar och i vilken omfattning förverkande av transportmedel bör ifrågakomma. En sådan utredning bör enligt utskottets mening snarast komma till stånd.

b) att utskottet bort hemställa

B. att riksdagen

dels med avslag på motionerna I: 1002 och II: 1160 antager det genom propositionen framlagda förslaget till ändrad lydelse av 30 § lagen om rätt till jakt,

dels i anledning av motionerna hos Kungl. Maj:t anhåller att frågan om förverkande av motorfordon som använts som hjälpmedel vid olovlig jakt blir föremål för utredning.